

T.B.M.M.
HALKLARIN DEMOKRATİK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Sayı : 1367
Tarih : 07-03-2016

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Kanunu'nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun
Teklifim ve gerekçesi ekte sunulmuştur.
Gereğini saygılarımla arz ederim.

Erol DORA
Mardin Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI				
Tali Komisyon	Plan ve Bütçe			
Esas Komisyon	Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor			
Tarih:	24 Mart 2016		E.No: 2/929	
Ysm.Uzm.	Bşk.Yrd.	Başkan	Gn.Sek.Yrd.	Gen.Sek.
		K.T.		
TBMM BAŞKANI				

TBMM
KANUNLAR VE KARARLAR BŞK. LİĞİ
07 Mart 2016
Numara:

129/2

TBMM
GENEL YERAK
07 Mart 2016
No: 33286

GENEL GEREKÇE

Türkiye’de cumhuriyet tarihi boyunca yurttaşlarımızca konuşulan Türkçe dışındaki diğer diller engelleyici ve yasaklayıcı politikalara maruz bırakılmıştır. Maalesef bu dillerin öğretilmesi, korunması ve geliştirilmesi için eğitim kurumları, akademik araştırma merkezleri, eğitim ve kullanım alanları yaratılmamıştır.

Bu süreçte yok olma tehlikesine maruz bırakılan dillerden biri de Süryanice’dir. Cumhuriyetten önce Adıyaman, Elazığ, Diyarbakır, Hatay ve Mardin’de Süryanice eğitim veren okullar ve Süryanice yayınlanan gazete dergi gibi yayınlar bulunmaktayken daha sonra diğer farklı dillerin maruz bırakıldığı yasaklayıcı uygulamalar Süryani diline karşı da uygulanmıştır. Mardin’de Süryanice eğitim veren son okul 1928 yılında kapatılmıştır.

Dünyanın en eski dillerinden birisi olarak kabul edilen Süryanice, M.Ö. 7’nci yüzyıldan başlayarak, milattan sonra ilk birkaç yüzyıla kadar Ortadoğu’da yaygın bir şekilde kullanılan Aramice’nin bir koludur. Aramice, genel anlamda Yukarı Mezopotamya’da (Urfa, Mardin, Turabdin, Urmiye, Ninova...), Antakya ve Halep civarında, Yahudiye ve Filistin diyarlarında hem yazı, hem konuşma dili olarak kullanılmaktaydı. Yahudiye’de halklar, bu dili konuştuğu için, İsa Mesih’in vaazlarını bu dille yaptığı bilinmektedir.

Asur, Babil, Keldani ve Arami uygarlıklarının mirasçıları olan Süryaniler, Hristiyanlığa geçtikten sonra, daha çok dinsel ağırlıklı bir kültür ve uygarlık yarattılar. Süryani dilinin “altın çağları” olarak nitelendirilen 4’üncü ve 7’nci yüzyıllar arasındaki dönemde dünyanın ilk üniversiteleri olarak kabul edilen Urfa ve Nusaybin akademilerinin yanı sıra din ve dil alanında eğitim veren birçok kilise ve manastır kurulmuştur. Bu akademilerde; dilbilgisi, şiir, mantık, felsefe, tabii bilimler, matematik, geometri, astronomi, tıp, tarih, teoloji, kilise kanunları, medeni hukuk ve kilise müziği gibi birçok alanda eğitim verilmekteydi.

Günümüzde ise, Süryanicenin doğu ve batı olmak üzere iki kolu vardır. Batı Süryaniler (Süryani Ortodoks, Süryani Katolik ve Maruniler) Batı Süryanice lehçesi ve yazı stilini, Doğu Süryaniler ise (Doğu Asur Kilisesi ve Keldaniler) Doğu Süryanice lehçesi ve yazı stilini kullanmaktadırlar.

UNESCO’nun yayımladığı “Tehlike Altındaki Diller Atlası” Dünyada iki bin dört yüz, Türkiye’de ise on sekiz dilin yok olma tehdidi altında olduğunu gösteriyor. Bu Atlas’ta tehlike altındaki diller “kırılgan”, “açıkça tehlikede”, “ciddi anlamda tehlikede”, “son derece tehlikede” ve “kaybolmuş” diller olarak beş kategoriye ayrılmıştır. Türkiye’de; Abhazca, Adigece, Çerkezce ve Kürtçe’nin Zazaca lehçesi kırılgan diller kategorisinde yer alırken Hemşince, Lazca, Pontus Yunancası, Batı Ermenice, Romanca ve Süryanice “açıkça tehlike altında” olan diller kategorisinde yer alıyor.

Özellikle UNESCO’nun bir dilin ne derecede tehlike altında olduğunu belirlemek için kullandığı dokuz ölçütten “Dilin kuşaktan kuşağa aktarılması”, “Dilin öğrenilmesi, o dilde okuma yazma öğrenilmesi için gerekli materyallerin varlığı” ve “Devletlerin ve kurumların tutum ve politikaları” gibi ölçütler dikkate alındığında Türkiye’de konuşulan farklı dil ve lehçeler konusunda özel bir duyarlılık gösterilmesi gerekmektedir.

Diğer yandan anadilinde eğitim; İnsan Hakları Evrensel Bildirgesinde, Çocuk Hakları Sözleşmesinde, Uluslararası Medeni ve Siyasal Haklar Paktında, UNESCO Sözleşmesinde, Ulusal Azınlıkların Korunması Hakkında Çerçeve Sözleşmede ve buna benzer birçok uluslararası metinde vurgulanan temel bir haktır.

1948 tarihli Evrensel İnsan Hakları Beyannamesi eğitimin bir insan hakkı olduğunu ifade eden ilk uluslararası belge olması bakımından bu alanda yeni bir çığır açmıştır. Bildirge'nin 26'ncı maddesi, Devletlere, genel olarak teknik ve mesleki eğitim alabilme imkânını yaratma ve yükseköğrenimin, yeteneğe göre, herkese açık olmasını sağlama yükümlülüğü getirir. Ayrıca, eğitimin amacının insan kişiliğinin tam gelişiminin sağlanması ve insan hakları ve temel özgürlüklerin güçlendirilmesi olması gerektiğini açıkça belirtir. Bildirgede eğitimin uluslar, ırklar ve dinsel gruplar arasında anlayış, hoşgörü ve dostluğu geliştireceğini ve barışın korunmasına katkıda bulunacağını ifade eder.

Ülkemiz, farklı dil ve lehçelerin konuşulduğu kültürel bir zenginliğe sahiptir. Bu kültürel zenginliğe bilimsel perspektifler çerçevesinde hayatiyet kazandırmak, sahip olduğumuz çeşitliliklerin yok olmasını engelleyecek ve bu kültürel zenginliğimizi daha da güçlendirecektir.

Günümüzde Mardin Artuklu Üniversitesi'nde Yaşayan Diller Enstitüsü bünyesinde Süryani Dili ve Kültürü Anabilim Dalı faaliyet göstermektedir. Yaşayan Diller Enstitüsü'nün açılması, ülkemizde konuşulan dillere ilişkin akademik düzeyde çalışmaların önünün açılmış olması son derece önemli bir gelişmedir. Ancak söz konusu dillerde Edebiyat fakültelerinde lisans düzeyinde öğrenci kabul eden bölümlerin bulunmaması da büyük bir eksiklikler.

Bu bağlamda kanun teklifimizle, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi bünyesinde Lisans düzeyinde öğrenci kabul edecek bir Süryani Dili ve Edebiyatı Bölümü'nün açılması öngörülmüştür.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1- Hâlihazırda İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi bünyesinde; Türk Dili ve Edebiyatı, Tarih, Coğrafya, Doğu Dilleri ve Edebiyatları, Batı Dilleri ve Edebiyatları, Eskiçağ Dilleri ve Kùltürleri, Arkeoloji, Sanat Tarihi, Bilgi ve Belge Yönetimi, Felsefe, Sosyoloji, Antropoloji, Psikoloji, Tiyatro Eleştirmenliği ve Dramaturji, Taşınabilir Kùltür Varlıklarını Koruma ve Onarım, Çeviribilim, Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları, Slav Dilleri ve Edebiyatları, Slav Dilleri ve Edebiyatları, Müzecilik, Bilim Tarihi ve Dilbilim bölümleri faaliyette bulunmaktadır.

Bu bağlamda, maddeyle 28/3/1983 tarihli ve 2809 sayılı Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Kanununun 11'inci maddesinde değişiklik yapılarak, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi bünyesinde "Süryani Dili ve Edebiyatı Bölümü" kurulması amaçlanmıştır.

MADDE 2-Yürürlük maddesidir.

MADDE 3-Yürütme maddesidir.

**YÜKSEKÖĞRETİM KURUMLARI TEŞKİLATI KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK
YAPILMASI HAKKINDA KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- 28/3/1983 tarihli ve 2809 sayılı Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Kanununun 11'inci maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki bent eklenmiştir.

“ (f) İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesine bağlı Süryani Dili ve Edebiyatı Bölümü açılır.”

MADDE 3- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 4- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.